

MALOVANÉ SOUVISLOSTI

Akademie věd České republiky se přihlásila, a to nikoli jednorázově, k letošnímu sedmistému jubileu jedné z nejvýznamnějších osobností našich dějin, římského císaře a českého krále Karla IV., což ostatně předdeslalo i panovníkovo vyobrazení na titulní straně minulého čísla *Akademického bulletinu*. S tématem rovněž souvisí obálka našeho březnového vydání. Pozoruhodná výtvarná satira z *Jenského kodexu* se totiž váže k první z nového cyklu *Slavnostních přednášek Akademie věd*, kterou za velké účasti přítomných v Malém sále Žofína přednesl profesor František Šmahel a kterou si i vy můžete ve zkrácené podobě přečíst přečíst na následujících stranách časopisu.

Hodí se připomenout též další související březnové výročí, které se váže k osobnosti Karla IV. Je tomu totiž přesně 670 let, kdy roku 1346 vyjednával v Lucemburku o své volbě římským králem s otcem Janem a prastrýcem Balduinem.

Protože naše titulní strana přináší středověkou satiru, pojďme se při zachování kontextu výročí a Akademie věd podívat ještě na jiné nápisy. Na pražském Václavském náměstí se v místě, kde ve středověku stával pivovar, těší pozornosti kolemjdoucích budova ve stylu české novorenesance. Před 120 lety (1896) ji dostavěl významný architekt a mecenáš Antonín Wiehl. I jeho narození před 170 lety (1846) se nám hodí k výročím. Mimořádná výtvarná koncepce domu představuje Wiehlovu oblíbenou „mluvící architekturu“ s vtipnými, ironickými a zároveň moudrými průpovídkami. A tak se na fasádě například dočteme: *Baba přede. Bůh jen nitku vede*, výchovné ponaučení *Strom, jak zroste, tak stojí*, měšťanské (dnes bychom řekli střední třída) *Nám dobře – nikomu zle*, nebo memento *Proti Mořeně není kořene* (tento prvek nesou i jiné jím navržené domy). Pamětní deska připomíná, že c. k. stavební rada architekt Antonín Wiehl s manželkou Marií věnovali dům i ostatní své jmění České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, aby z něj byl založen fond k povzbuzování vědeckých objevů a technických vynálezů. Pečlivě udržovaný objekt nyní slouží vědě prostřednictvím Nakladatelství Academia, letos rovněž jubilujícího (50 let). Nezapomeňme ani na mecenášovu podporu založení Národohospodářského ústavu či na to, že významným muzeím věnoval své umělecké sbírky a knihovnu. Nezbyvá než souhlasit s nápisem na Wiehlově vysehradské hrobce ...*maje na srdci čest a slávu svého národa i pokrok lidský určil milionové jmění své vědeckým a technickým vynálezům českým tedy neumřel, žije...*

MARINA HUŽVÁŘOVÁ

AKADEMICKÝ BULLETIN

Vydává: Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., 110 00 Praha 1, Národní 3
ISSN 1210-9525, registrační číslo MK ČR E 8392

Šéfredaktorka: Mgr. Marina Hužvářová (HaM), tel.: 221 403 531, fax: 221 403 356,
e-mail: huzvarova@ssc.cas.cz

Redakce: Ing. Gabriela Adámková (srd), tel.: 221 403 247, e-mail: adamkova@ssc.cas.cz;
Mgr. Lucěk Svoboda (isd), tel.: 221 403 375, e-mail: svobodalucek@ssc.cas.cz;
fotografie: Mgr. Stanislava Kyseľová (skys), tel.: 221 403 332, e-mail: kyselova@ssc.cas.cz;
tajemnice redakce: Mgr. Denisa Popková, tel.: 221 403 513, e-mail: popkova@ssc.cas.cz
Překlad resumé: Lucěk Svoboda, John Novotný; jazyková korektura: Irena Vítková,
tel.: 221 403 289, e-mail: vilkova@ssc.cas.cz

Redakční rada: předseda – prof. PhDr. Pavel Janoušek, CSc.; členové – prof. PhDr. Marek Blatný, CSc.,
RNDr. Antonín Fejfar, CSc., ing. Pavol Ichná, PhDr. Antonín Kostlán, CSc., doc. RNDr. Karel Oliva, Dr.,
ing. Karel Pacner, prof. ing. Petr Ráb, DrSc., prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., JUDr. Jiří Mály

Grafická úprava: Zuzana Grubnerová

Tisk: Serifa, s. r. o., Jinonická 80, 158 00 Praha 5, e-mail: serifa@volny.cz

Příspěvky přijímáme e-mailem na adresu abicko@ssc.cas.cz. Redakce si vyhrazuje právo příspěvky krátit. Za odborný obsah příspěvku a původ obrazového doprovodu ručí autor. Články vycházejí rovněž v elektronické verzi a časopis v pdf ke stažení na <http://abicko.avcr.cz>.

Adresa redakce: Praha 1, Národní 3, 4. patro – Viola.
AB 3/2016 vychází 18. března 2016.

FOTO: ARCHIV AKADEMICKÉHO BULLETINU

Obálka

Pamětní deska Ernsta Macha

2

Pěťadvacetiny českých Humboldtianů

3

Obsah, úvodník

Malované souvislosti

1

Událost

Jen velké osobnosti se trvale vrývají do paměti dějin

2

První Slavnostní přednáška AV ČR

3

Téma měsíce

Kauzální vztahy a šíření informace ve složitých časoprostorových systémech

8

Věda a výzkum

O znečištěném ovzduší, vlivu na zdraví

12

a zapojení veřejnosti

Pražská škola ukrajinských exilových básníků

16

Pátý element

19

Obhajoby

Politika jako absurdní drama.

20

Václav Havel v letech 1975–1989

Směrnice EU

21

Hypertenze

22

Z Bruselu

Společné programování – budoucnost evropského výzkumu?

23

Knihy

Hledání dynamické rovnováhy

25

Nové knihy

26

Resume

28